

Територија општине Голубац је формирана у прелазном подручју између низијског и планинског дела источне Србије. Крајњи западни део општине захвата Браничево, које по физичко-географским одликама припада перипанонској Србији, односно крајњем југоисточном ободу Панонског басена. Источни делови општине припадају планинско-котлинској источној Србији. Граница карпатско-балканског и панонског подручја је уједно источна граница распрострањена плеистоценских еолских и неогених маринско-језерских седимената (Павловић М., 1995).

2.1. Геолошка грађа и рељеф

Низијско –брдски део

Геолошку подлогу нижег терена у западном делу општине Голубац чине растресити седименти. Идући од севера према југу то су: алувијални седименти, **еолски живи песак**, међузона песковитог леса и још јужније - леса преко делувијално пролувијалних наслага или језерско маринских седимената доњег сармата. Већином флувијалним, еолским и гравитационим геоморфолошким процесом су растресити седименти транспортовани према нижим теренима и акумулирани у дебеле насlage песка, шљунка, леса итд. на којима су створена претежно квалитетна земљишта: гајњаче, смонице, црнице, плодни алувијум.

Ниска брда на развођу између Пека и Туманске реке изграђена су од маринских, језерских и еолских седимената, чији су виши слојеви представљени лесом, песком, шљунком, песковитом глином а у нижим слојевима се јављају конгломерати, пешчари, песковити кречњаци, лапорци итд.

Планински део

Виши централни и источни део општине Голубац изграђују већином метаморфне и магматске чврсте и непропустљиве стене и у мањем делу чврсте седиментне карбонатне стене. На граници између низијско-брдског и планинског дела општине, односно између неогених и крашких терена, уметнути су уски појаси палеозојских метаморфних стена. Идући од граничне зоне према истоку, јавља се зонакарбонатних стена (кречњаци, лапоровити кречњаци и лапорци) која се на источним падинама Брњичког Црног врха граничи са Брњичким гранитоидним плутоном. Даље према истоку се смењују уске зоне протерозојских шкриљаца и палеозојских метаморфних стена док се на крајњем истоку општине јавља мања оаза карбонатних творевина. Уски појас у централном делу територије општине изграђују карбонатне стене у којима се местимично и неравномерно јавља крашки процес.

Лесна зона

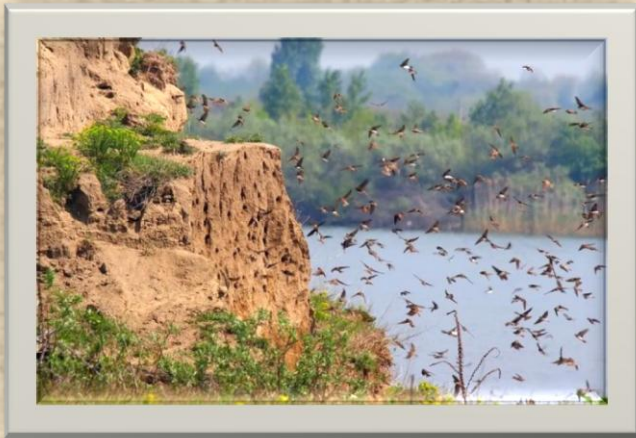
Захвата јужну половину терена кварталне еолске акумулације између Голубачке удолине на истоку и долине Пека на западу. Долином Туманске реке предвојена је на два дела: источни мањи бубрежастог облика и западни већи. Први део назван је Сладиначко-голубачки, а други Барички по селу Барич.

Сладиначко-голубачки део лесне зоне је издвојен од већег баричког долином Туманске реке која га ограничава са запада али и са југа. Са севера и североистока је подсечен десном страном долине Дунава а са истока се губи у дну Голубачке удолине. За познавање литолошко-фацијалних и структурних особина овог дела лесне веома информативну ситуацију показује северна страна а делимично и западна на откопу код села Сладинац. Тако полазећи од Голупца ка Радошевцу на више откривених профила установљено је да основу леса чине акватични жути пескови који се смењују са лапорцима. Идући даље жуте пескове у основи покривају модре и зелене глине са прослојцима ситног шљунка. Местимично на ову серију налажу песковито-шљунковите наслаге у саставу фрагмента дунавске терасе од 10 m (Зеремски М.1988).

Песковито-лесна зона

Северно од лесне зоне простира се песковито-лесна зона чија је површина између долина Туманске реке и Пека износи 12,5 km². Код ње се јасно уочава оријентација правцем ЈИ-СЗ што је чини посебно карактеристичном у односу на лесну зону. Песковито-лесна зона следи праац кошаве не само својом дужом осом него и конфигурацијом топографске површине. Та површина је рашчлањена густо збијеним долинама и дољама које силазе у главне долине Пека, Туманске и Бикињске реке. Бочне долине главних водотокова Туманске и Бикињске реке представљају дело комбинованих еолско-дефлационих и флувио-денудационих процеса. Удео ових других процеса је повремени јер већина бочних долина нема сталне водотоке.

Птице пчеларице, фото: Дарко Веселиновић

Зона еолских пескова (пешчара)

Ниже песковите-лесне зоне идући према северу шири се пространији ареали еолских пескова који је са западне стране омеђен долином Пека а са источне и северне долином Дунава. Овај део носи назив Пожеженска пешчара. Она има ромбоидан облик искошен и подударан са правцем динског рељефа ЈИ-СЗ чија површина износи 27 km². За песковиту зону је карактеристично да се на већем делу између долина Туманске реке и Пека, додирују са песковито-лесном, а на мањем између долина Туманске реке и Дунава са лесом у саставу сладиначко-голубачке лесне плоче. Посматрајући однос песка и песковитог леса дуж одсека у контактном појасу може се констатовати да се песак наслања и делом покрива нижи део одсека-прегиба допирући до максималне апсолутне висине између 140-150 m. Како се приближно у тој висини налази и највиша дина на пешчари (Троњица 137 m) то се може рећи да та висина уопште одговара највишем положају песка у песковитој зони (Милић Ч.С. 1953.).

Из [мастер рада](#) Стефана Г. Стаменковића, октобар 2015. год.
Ментор Др Нинослав Голубовић, Универзитет у Нишу
(Природно математички факултет, Депарتمان за географију)

